

DESIGN



TYÖ

TIIVISTELMÄ

'24

JOHDANTO

Edessäsi on tiivistelmä Ornamo ry:n työmarkkinatutkimuksen tuloksista. Tässä tiivistelmässä on esitetty pääkohdat muotoilijoiden työmarkkinoita kuvaavista erityispiirteistä ja trendeistä kyselytutkimusten valossa. Tutkimus käsittelee muotoilualan ansiotasoa ja sen kehitystä, työaika ja työhyvinvointia, yritys vastuullisuutta ja palkansaajien sivutoimia.

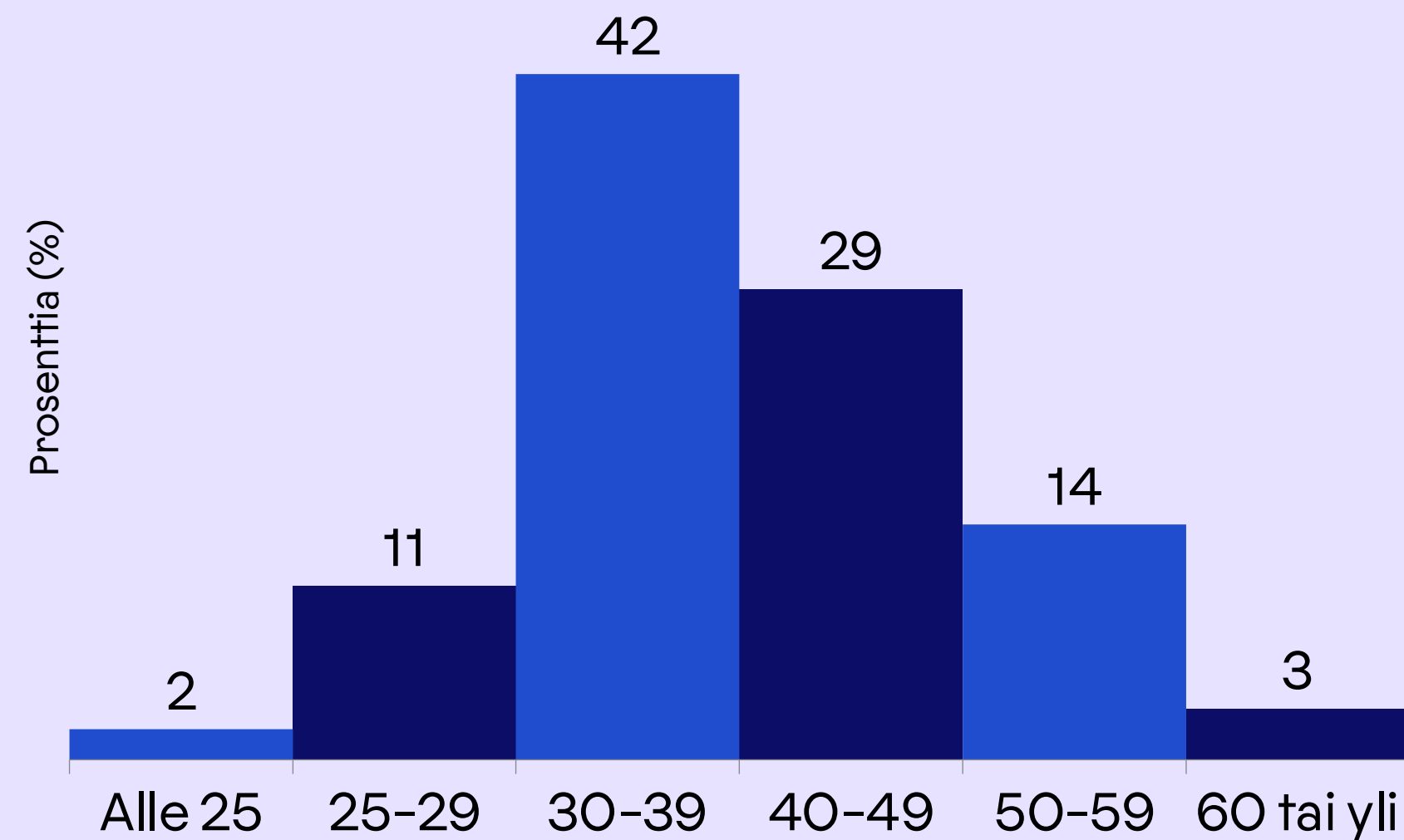
Ornamon työmarkkinakysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2024 ja siihen vastasi määräaikoihin mennessä 236 palkansaajaa, opiskelijaa ja työttömänä olevaa muotoilijaa. Kyselyyn vastanneet yrittäjät (ml. freelancerit) ja eläkeläiset, joita oli yhteensä 82, eivät ole tarkemman tarkastelun piirissä.

TEKSTI: SUUNNITTELU- JA TUTKIMUSPALVELUT PEKKA LITH
TOIMITUS: EMMI PUTKONEN
TAITTO: OLLI KORPELA

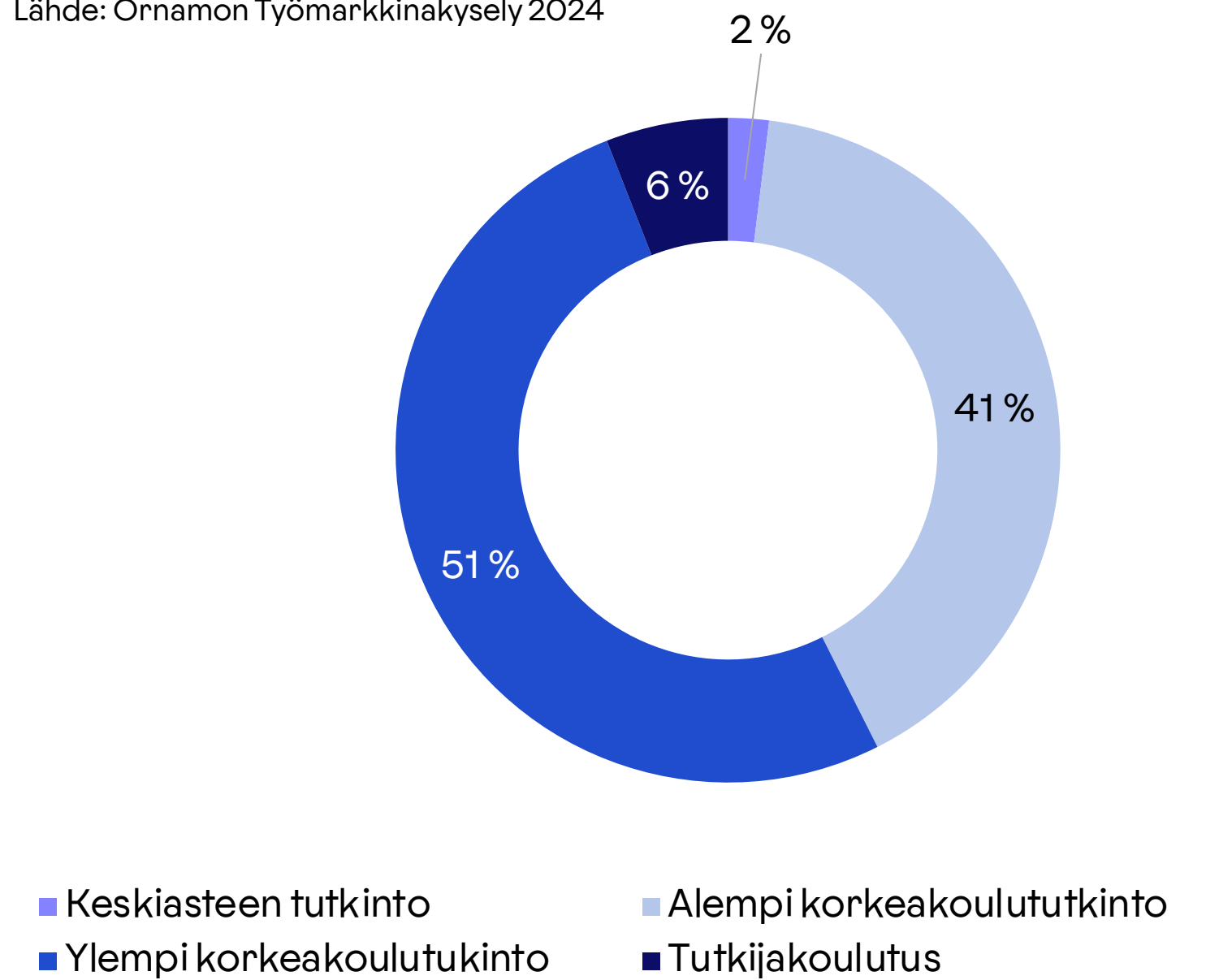
Muotoilijat ovat korkeasti koulutettuja

Kyselyyn vastanneista 161 palkansaajasta 20 prosenttia oli ammatiltaan sisustusarkkitehtejä tai -suunnittelijoita. Palvelumuotoilijoita vastanneista oli 15 prosenttia ja digitaalisia suunnittelijoita 12 prosenttia. Muita ammattinimikkeitä olivat muotoilija, johtaja ja teollinen muotoilija. Sukupuoleltaan vastanneista naisia oli 82 prosenttia ja miehiä 16 prosenttia.

Ornamon kyselyyn vastanneiden palkansaajien ikärakenne
Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024

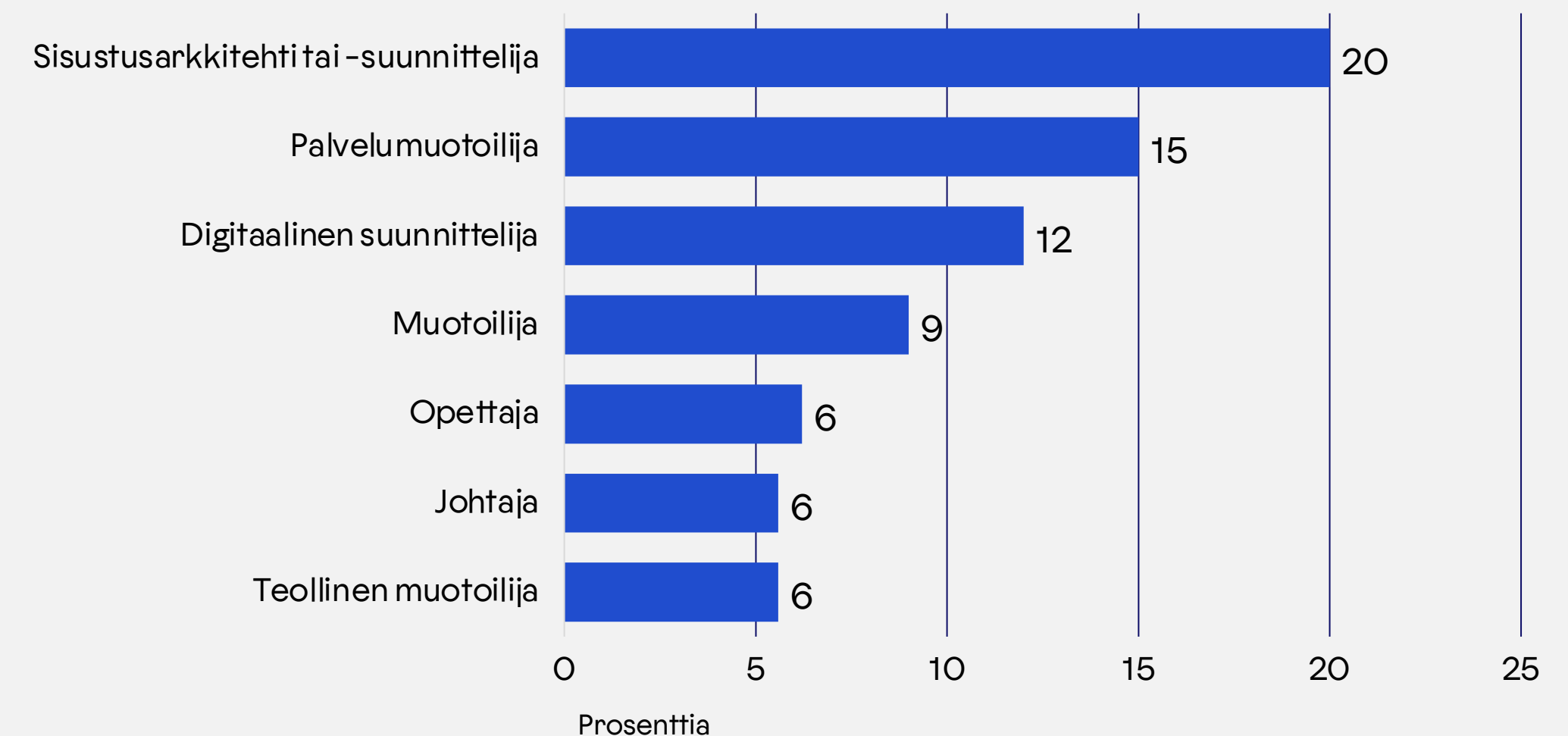


Palkansaajien koulutusaste
Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



82%
muotoilualan
palkansaajista on naisia

Yleisimmät kyselyyn vastanneiden muotoilijoiden ammattinimikkeet
Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



TYÖÖPAIKAT

Muotoilijat työskentelevät suuryrityksissä

Muotoilijat työskentelevät suurilla (yli 250 henkilön) työnantajilla. Suurten työnantajien palveluksessa työskentelevien osuus on kasvanut entisestään viime vuosina, kun taas pienillä työnantajilla työskentelevien osuus on laskenut.

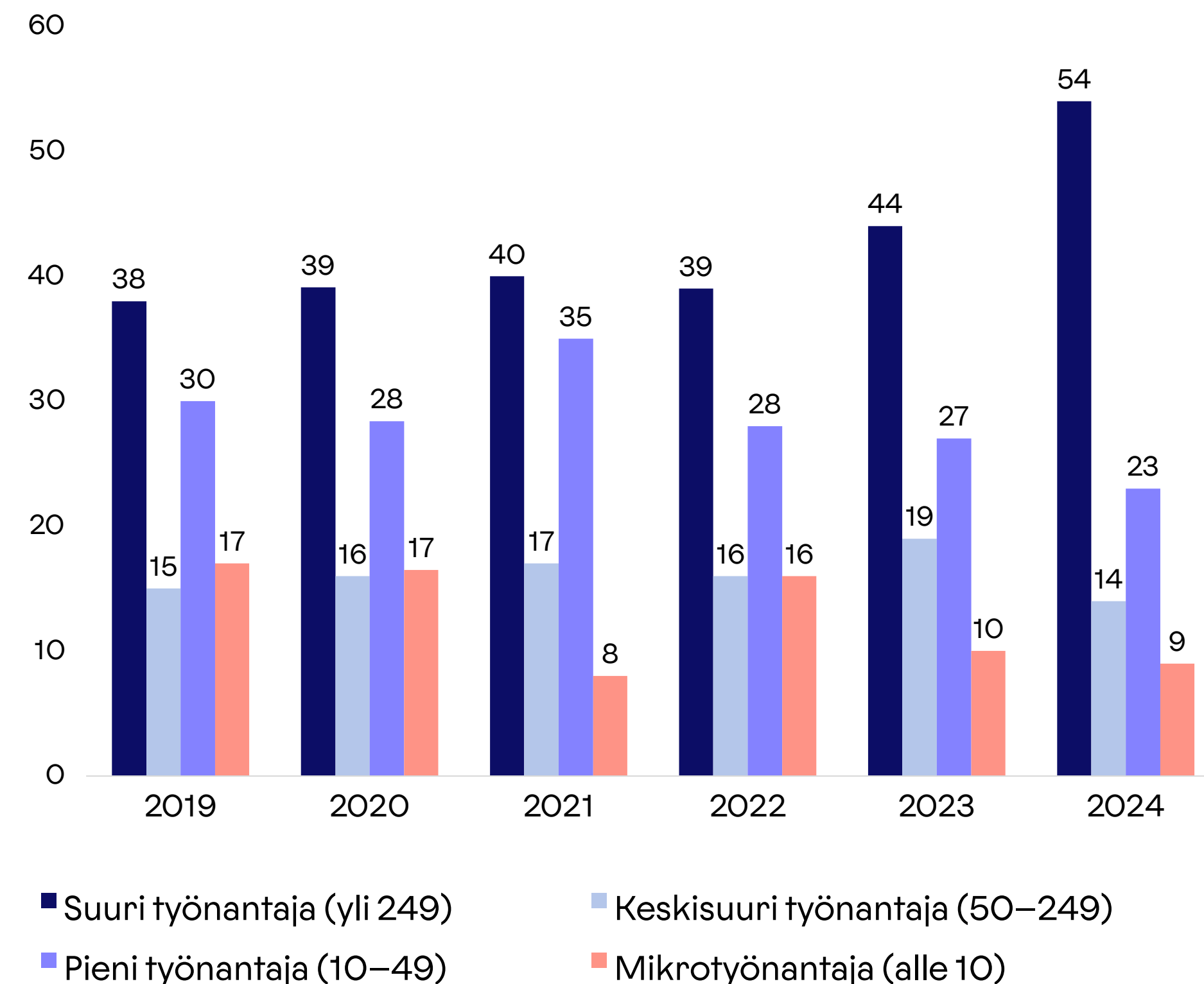
Suurista työnantajista noin puolet ovat yksityisiä yrityksiä ja loput julkisen sektorin toimijoita. Yli 70 % muotoilualan palkansaajista työskentelee eri kokoisissa yksityisissä yrityksissä ja 16 % julkisella sektorilla.

YLEISIMMÄT TYÖNANTAJAT TOIMIALAT:

- Korkeakoulu
- Ohjelmisto- ja tietopalveluala
- Insinööri-, arkkitehti tai sisustusarkkitehtitoimisto

Muotoilijoiden työnantajien henkilöstömäärät vuosina 2019–2024 (%)

Lähde: Ornamon Työmarkkinakyselyt 2019–2024



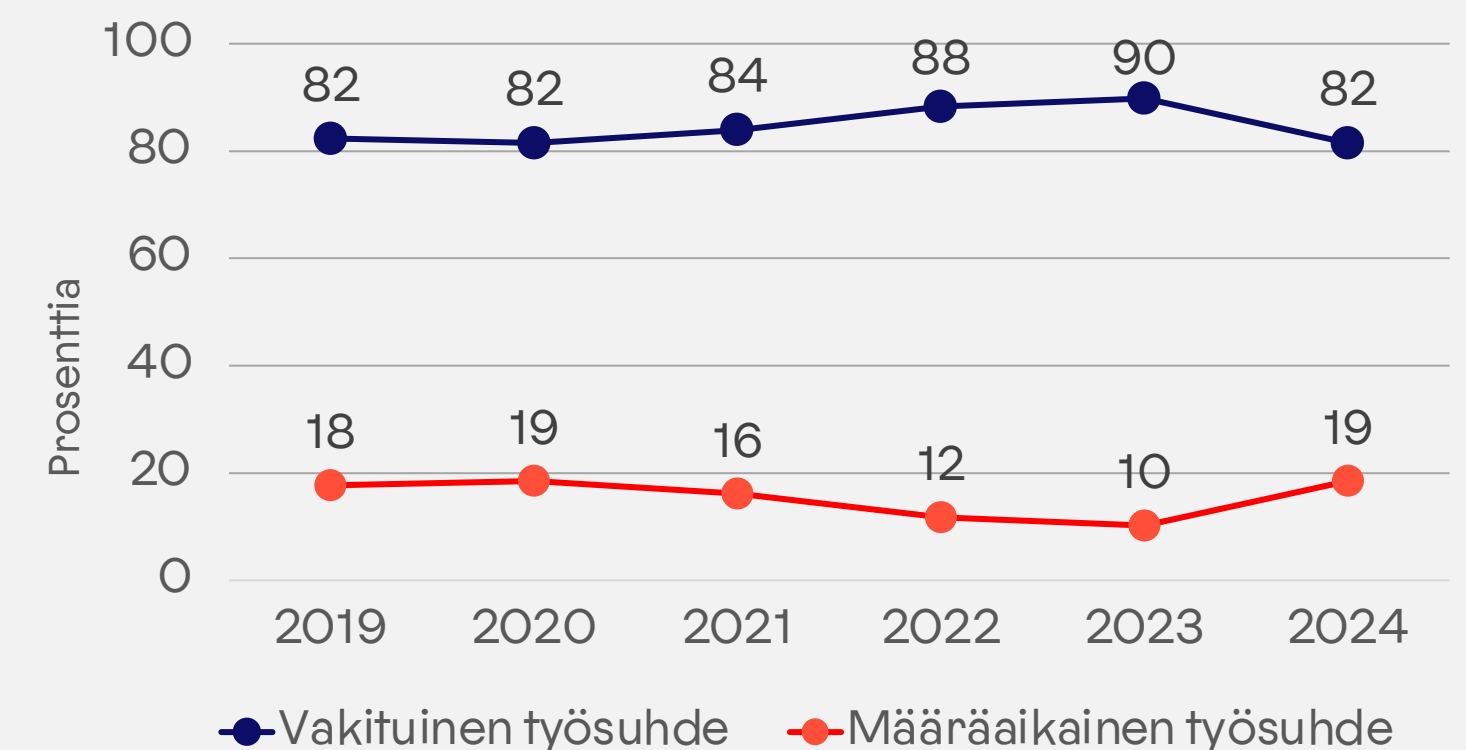
Määräaikaisten työsuhteiden osuus kasvussa

Muotoilualan palkansaajista 74 prosentilla oli vakituinen kokoaikatyö ja viisitoista prosenttia työskenteli määräaikaaisessa kokoaikatyössä alkuvuonna 2024. Muotoilualan työntekijät poikkeavat kaikista palkansaajista siinä, että vakituudessa ja määräaikaaisessa työsuhteessa olevien osa-aikatyöntekijöiden osuus kaikista palkansaajista on pienempi kuin maamme kaikkien palkansaajien keskuudessa. Sen sijaan vakituisten ja kokoaikaisten työsuhteiden osuus on muotoilualalla maan keskiarvoa hieman suurempaa.

Muotoilualan palkansaajien vakinaisten työsuhteiden osuus on kasvanut koronan jälkeisinä vuosina, mutta kääntynyt sitten laskusuuntaan. Vastaavasti määräaikaisten koko- ja osa-aikaisten työsuhteiden osuus on kasvanut lähes 10 prosenttia edellisestä vuodesta.

Kokoaikaisten ja määräaikaisten työsuhteiden kehitys 2019–2024 (%)

Lähde: Ornamon Työmarkkinakyselyt 2019–2024



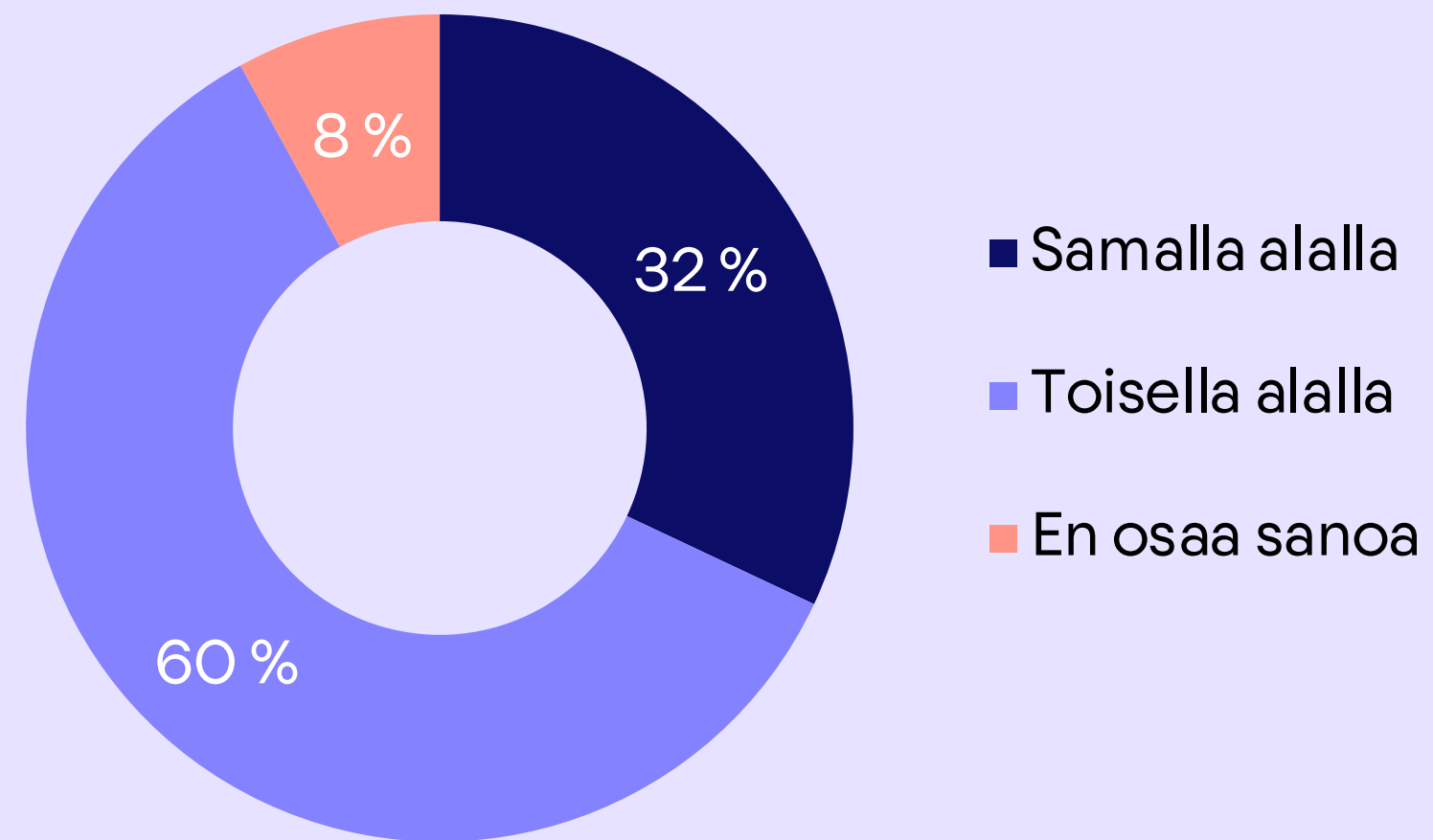
Sivutoimi on monelle vapaa-ajan harrastus

Muotoilualan palkansaajista noin 40 prosentilla oli sivutoimia. Heistä 20 prosenttiyksikköä toimi toissijaisesti yrittäjänä, 14 prosenttiyksikköä freelancerina ilman yritysmuotoa ja loput palkansaajana toisen työnantajan palveluksessa. Valtaosa tekee sivutöitä toisella alalla kuin nykyinen päätyö.

Sivutoimi tarjoaa valtaosalle mahdollisuuden kokeilla uutta ja irtautua päivätyöstä, mutta sen taloudellinen merkitys jää yleensä pieneksi. Tästä kertoo se, että sivutoimien yleisin motiivi on hauska harrastus.

Vaikka sivutöiden taloudellinen merkitys on ollut lievässä kasvussa edelliseen vuoteen nähden, edelleen lähdes 70 prosentilla vastaajista sivutöiden tulot muodostivat alle 10 prosenttia kokonaisansioista.

Sivutoimen toimiala(%)
Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024

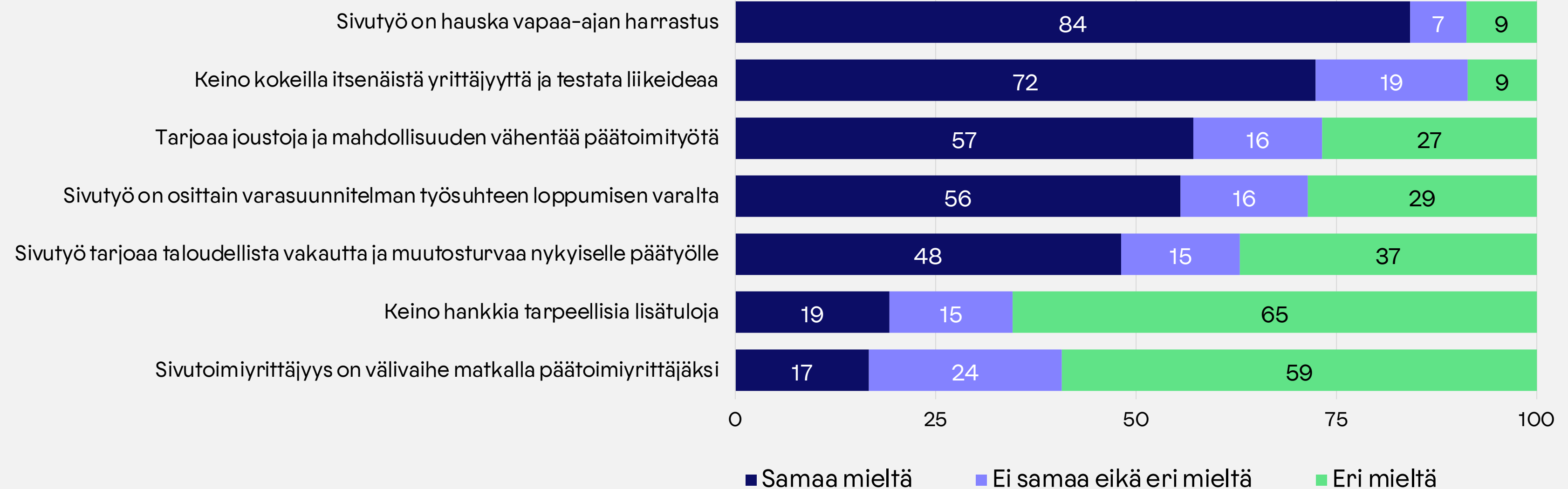


40%

palkansaajista on jokin sivutoimi

Millainen asema sivutyöllä on sinulle?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024

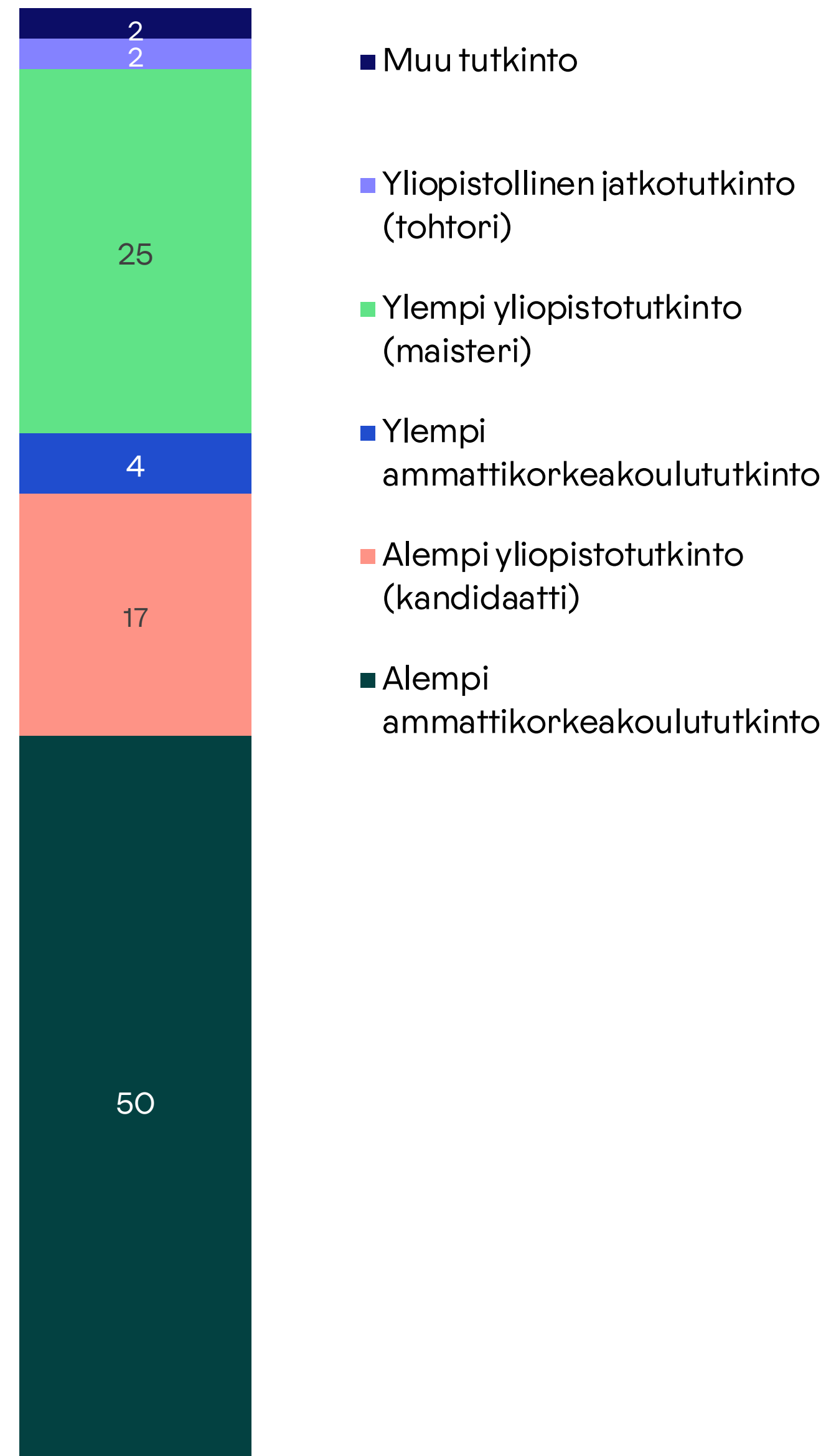


Opiskelijoiden työssäkäynti on kasvussa

Ornamon vuoden 2024 kyselyyn vastanneista 15 prosenttia oli päätoimisia muotoilualan korkeakouluopiskelijoita. Heistä 58 prosenttia oli 30 vuotta täyttäneitä, joista monella on vuosien työkokemus takanaan. Heistä 50 prosenttia opiskeli alempaa ammattikorkeakoulututkintoa ja 42 prosenttia alempaa tai ylempää yliopistotutkintoa (kandidaatti ja maisteri).

Muotoilualan opiskelijoiden tavoitetutkinnot vuonna 2024 (%)

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024

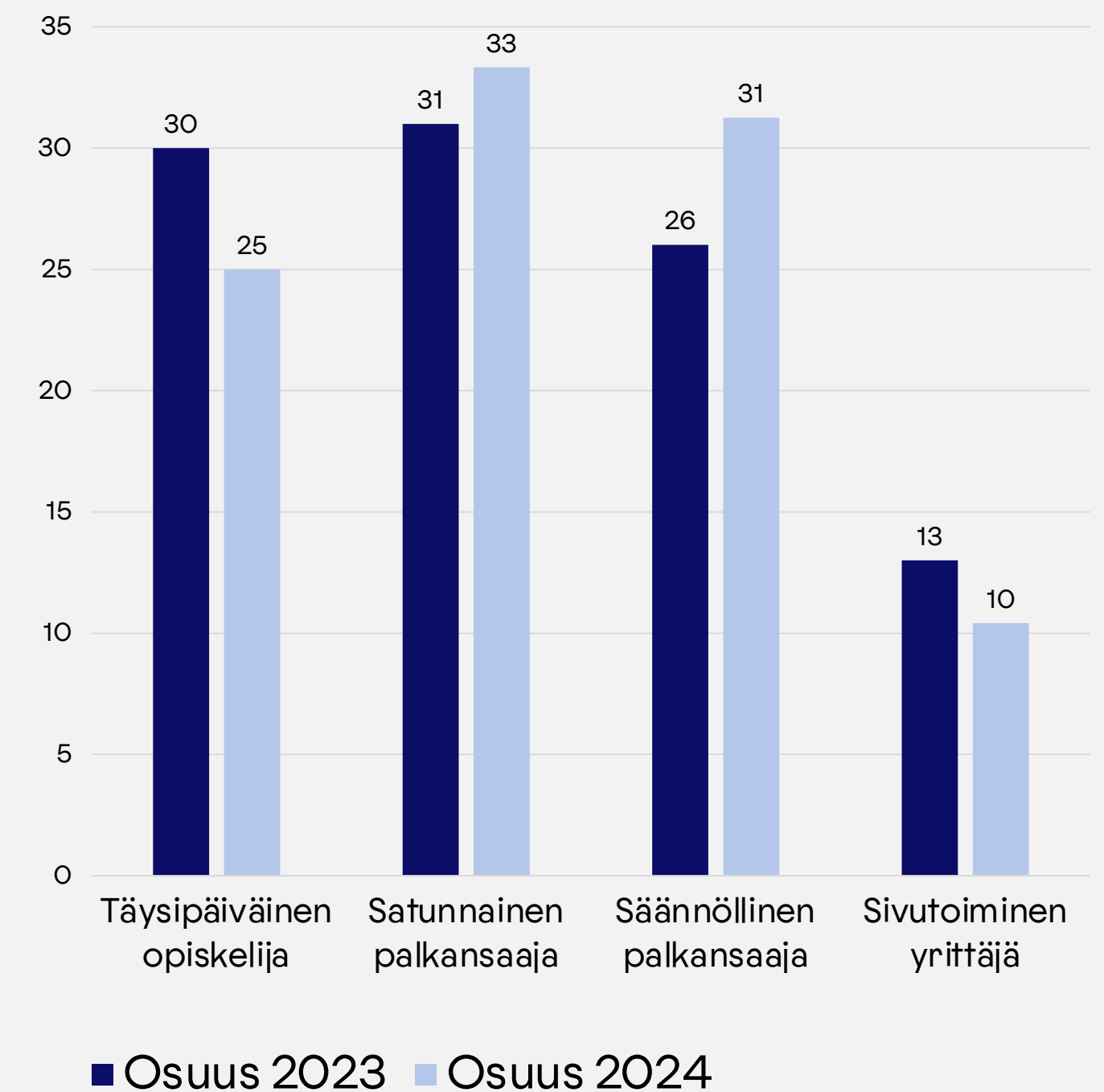


Opiskelijoiden sivutoimet yleisiä

Opiskeliijoista 74 prosenttia työskenteli opintojen ohella säännöllisesti tai satunnaisesti palkansaajina tai yrittäjänä. Sivutoiminen työskentely on lisääntynyt hieman edellisvuoteen verrattuna.

Työskenteletkö opiskelun ohella lukukausien aikana?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



Työelämän epävarmuus on lisääntynyt

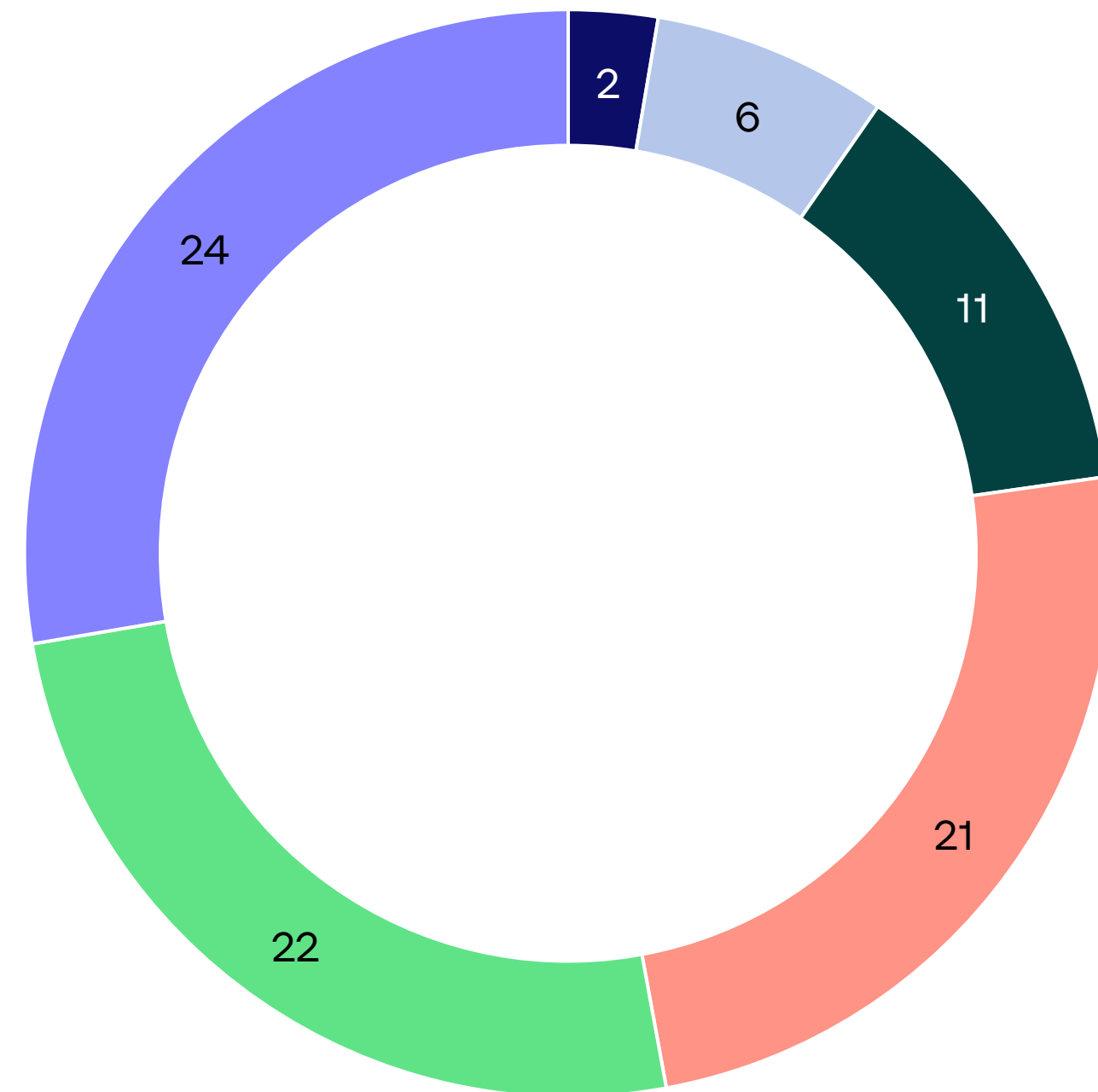
Ornamon vuoden 2024 työmarkkinakyselystä ilmenee, että muotoilualan palkansaajien optimismi on laantunut kahtena vuotena peräkkäin, joskin 77 prosenttia piti työpaikkansa säilymistä varmana. Epävarmuutta työpaikkansa puolesta kokee vajaa neljännes. Myös henkilöstön määrä oli lisääntynyt edellisvuodesta vain 31 prosentissa mutta vähentynyt 34 prosentissa työpaikkoja.

Yritysten säästötoimenpiteet lisääntyneet

Taloudellisen tilanteen kiristyminen on näkynyt siten, että lomautusten ja irtisanomisten määrä on lisääntynyt selvästi edellisestä vuodesta. Molempia toimenpiteitä oli tehty yli 20 prosentissa työpaikkoja. Myös lievempien toimien, kuten vapaaehtoiset palkattomat vapaat tai lomarahojen vaihtaminen vapaapäiviin osuus on yhtä suuri kuin edellisenä vuotena.

Työpaikoilla jo tehdyt säästötoimenpiteet alkuvuonna 2024 (%)

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



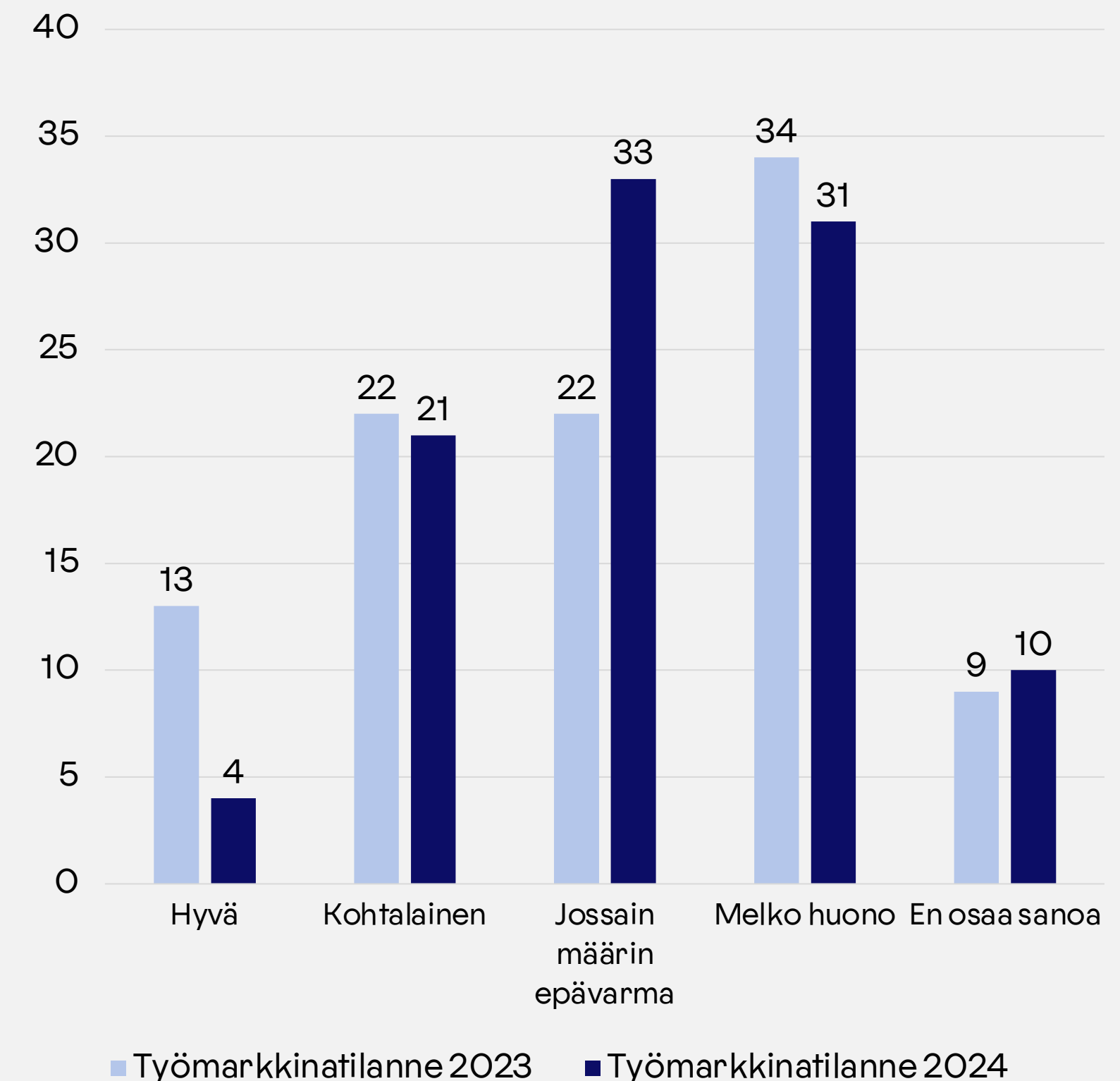
- Palkanmaksun keskeyttäminen
- Vuosilomien ja vapaiden pitäminen ennakkoon
- Työtehtävien muutokset
- Vapaaehtoiset palkattomat vapaat tai lomarahojen vaihtaminen vapaisiin
- Irtisanomiset
- Lomautukset

Opiskelijat huolestuneita työmarkkinatilanteesta

Muotoilualan opiskelijoiden näkemykset oman alansa työmarkkinatilanteesta ovat heikentyneet. Valtaosa (64 %) vastaajista kokee työmarkkinatilanteen jossain määrin tai melko huonoksi. Vain pieni vähemmistö (4 %) koki, että yleinen työmarkkinatilanne on heidän koulutuslallaan hyvä, kun vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 13 prosenttia.

Millaisena koet yleisen työmarkkinatilanteen edustamallasi koulutuslalla tällä hetkellä?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



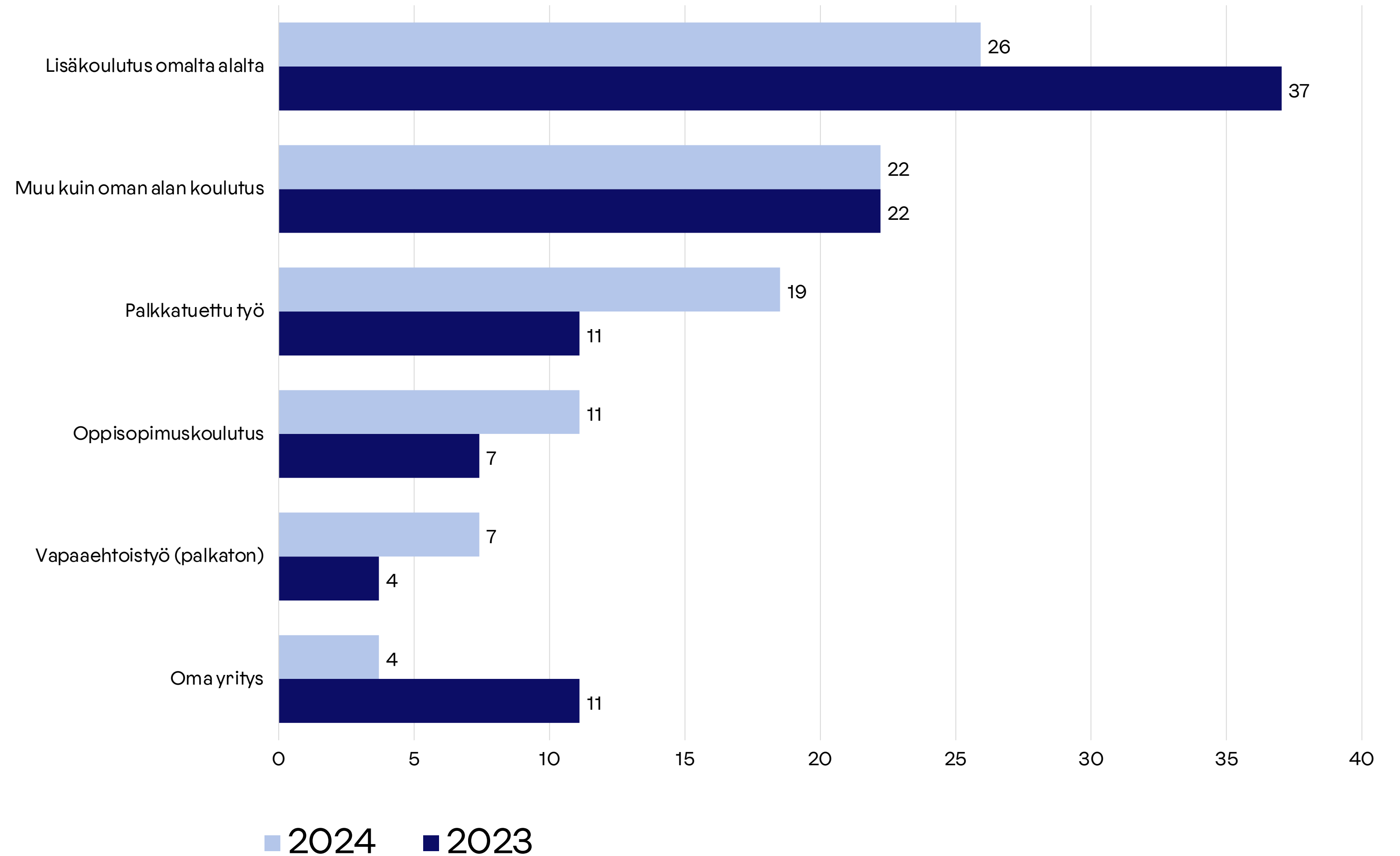
Muotoilualan työttömät ovat aktiivisia työnhakijoita

Kyselyyn vastanneista työttömiä oli kaksitoista prosenttia. Heistä 44 prosenttia oli ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä. Kelan työttömän perusrahaa tai työmarkkinatukea sai 41 prosenttia. Loput saivat toissijaista sosiaaliturvaa tai eivät olleet minkään sosiaalietuuden piirissä.

Jopa 77 prosenttia olisi valmiita vaihtamaan ammattia, jos se edistäisi työpaikan saantia. Oman alan lisäkoulutuksen tai yritystoiminnan käynnistämisen suosio vaihtoehtona, mikäli työtä ei lähitulevaisuudessa löydy, on laskenut selvästi.

Jos et saisi lähitulevaisuudessa työtä, minkä kokisit itsellesi parhaaksi vaihtoehdoksi silloin?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



PALKAT

Muotoilijoiden palkat jatkavat nousua

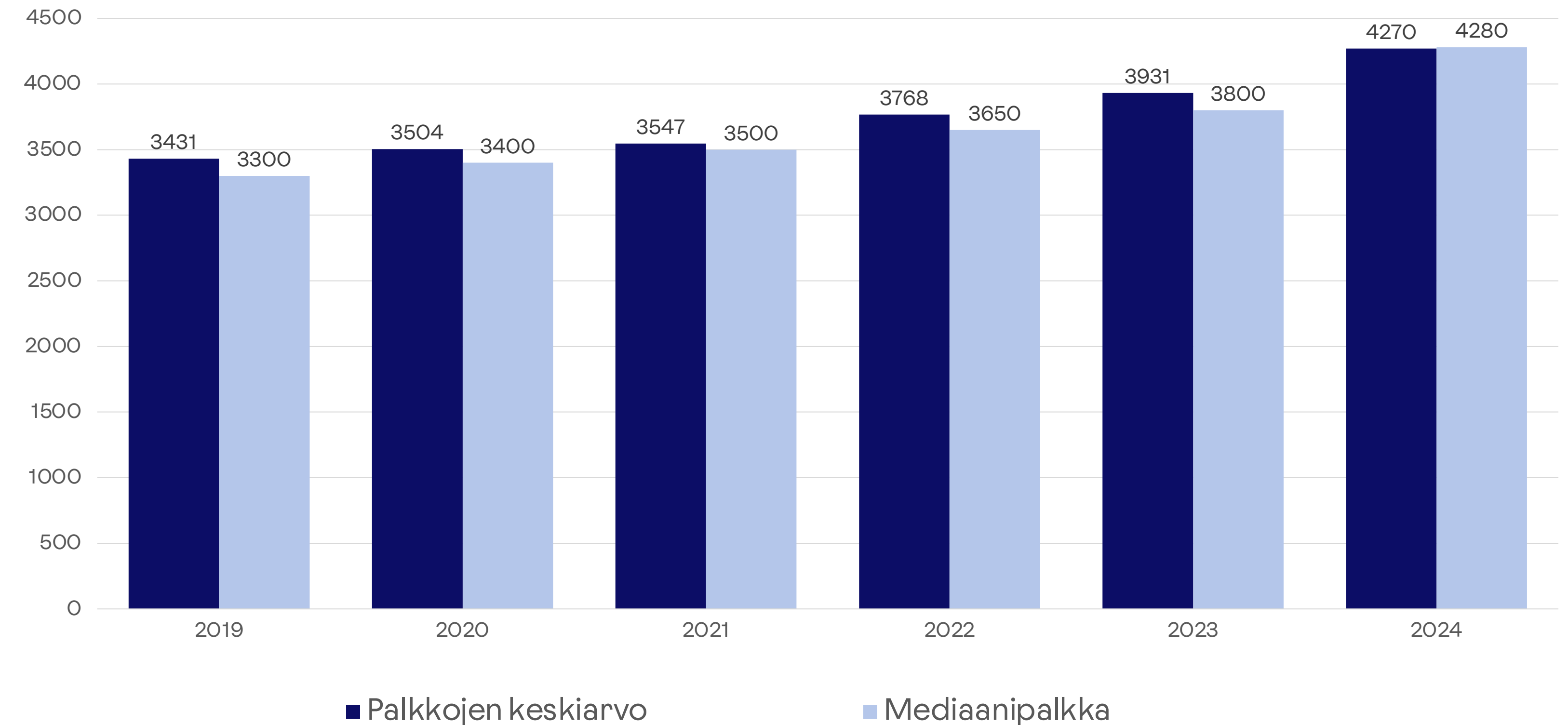
Muotoilualan ammattilaisten kokonaisansioiden keskiarvo oli 4 270 euroa ja mediaani 4 280 euroa alkuvuonna 2024. Edellisestä vuodesta keskiarvopalkat nousivat 330 euroa. Palkkataso on parempi kuin alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkansaajien kuukausiansiot Suomessa keskimäärin, mutta heikompi kuin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla.

Palkankorotuksen perustuvat henkilökohtaiseen suoriutumiseen

Kuukausiansiot ovat pysyneet lähes ennallaan 61 prosentilla muotoilualan palkansaajia vuosina 2023–24. Ansiot ovat kohonneet kolmanneksella vastaajista vähintään 200 eurolla ja alentuneet vain kuudella prosentilla palkansaajia. Heidän kohdallaan joilla palkka on noussut, palkankorotus on perustunut edellisvuosia useammin henkilökohtaiseen suoriutumiseen.

Muotoilijoiden palkkojen keskiarvojen ja mediaanin kehitys vuosina 2019–2024 (%)

Lähde: Ornamon Työmarkkinakyselyt 2019–2024



YLEISIMMÄT PALKANKOROTUKSEN SYYT:

1. Henkilökohtainen suoriutuminen
2. Yleiskorotus
3. Siirtyminen uuden työnantajan palvelukseen
4. Työnantajakohtainen korotus
5. Uusi asema tai tehtävä (samalla työnantajalla)

Johtajat tienaavat eniten

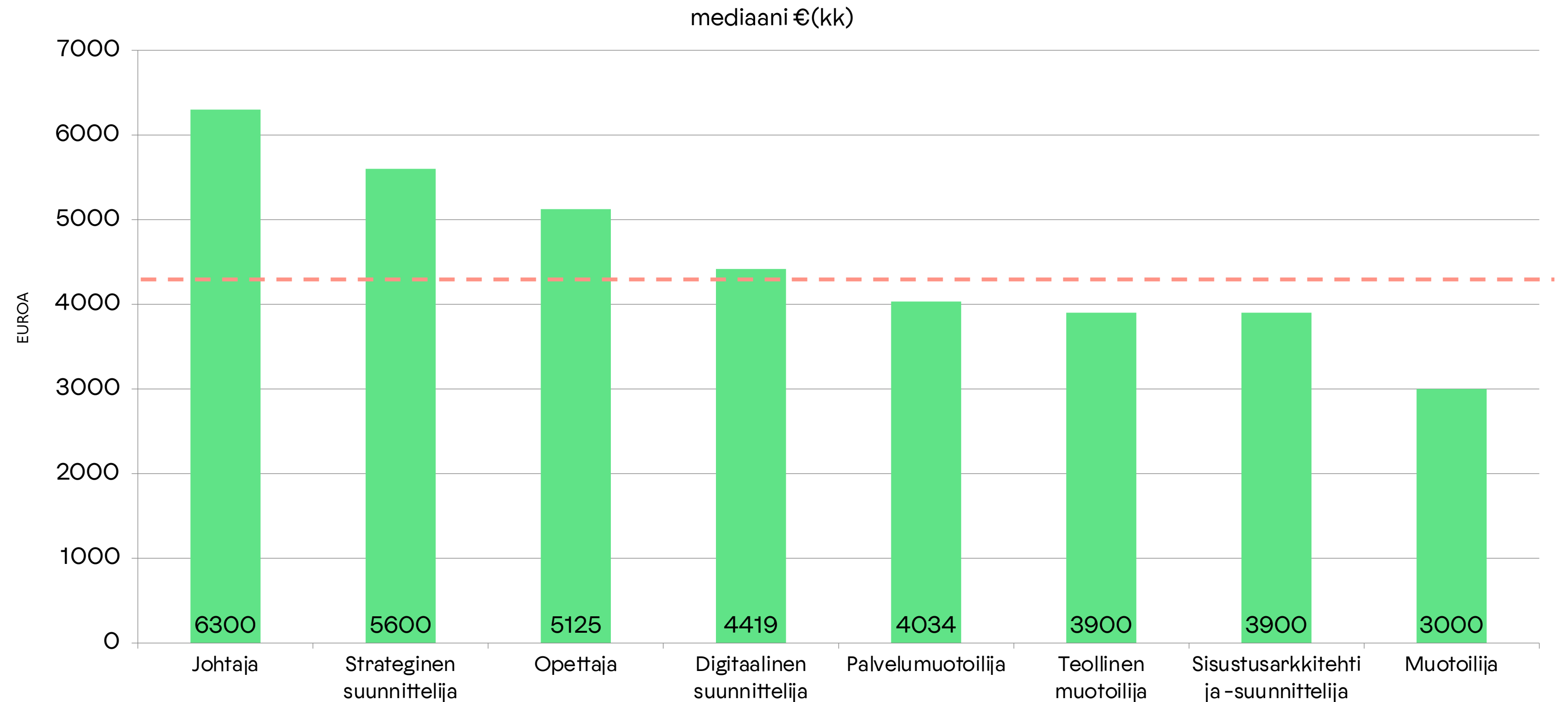
Ammattinimikkeittäin tarkasteltuna vain johtajien, strategisten suunnittelijoiden, opettajien ja digitaalisten suunnittelijoiden mediaaniansiot ylittivät kaikkein muotoilijoiden mediaaniansiot. Sen sijaan matalin ansiotasoin oli muotoilijanimikkeellä työskentelevillä*.

Vähemmistö on täysin tyytyväisiä palkkaansa

Vain 48 prosenttia on täysin tyytyväinen palkkaansa. 35 prosenttia ilmoitti, että palkka ei vastaa työtehtäviä. Palkkausjärjestelmässä on muutakin korjattavaa, sillä 45 prosentin mielestä hyvistä suorituksista ei palkita kunnolla. 34 prosenttia ei myöskään pidä palkkarakennetta oikeudenmukaisena. Lisäksi noin yhtä suuri osuus vastaajista kertoi, että palkkaus ei ole kannustava ja siihen on vaikea vaikuttaa.

Muotoilijoiden mediaanipalkat ammattinimikkeittäin tarkasteltuna (euroa / kk).

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



--- 4 280 €/KK = KAIKKIEN MUOTOILIJOIDEN MEDIAANIANSIOT

* Syy matalaan ansiotasoon voi olla se, että muotoilija-ammattinimikkeen kyselyssä antaneet vastaajat olivat keskimäärin vähemmän kokeneita, alle 1 vuoden työelämässä olleita. Sen sijaan esimerkiksi strategisilla suunnittelijoilla oli keskimäärin pidempi työura takana.

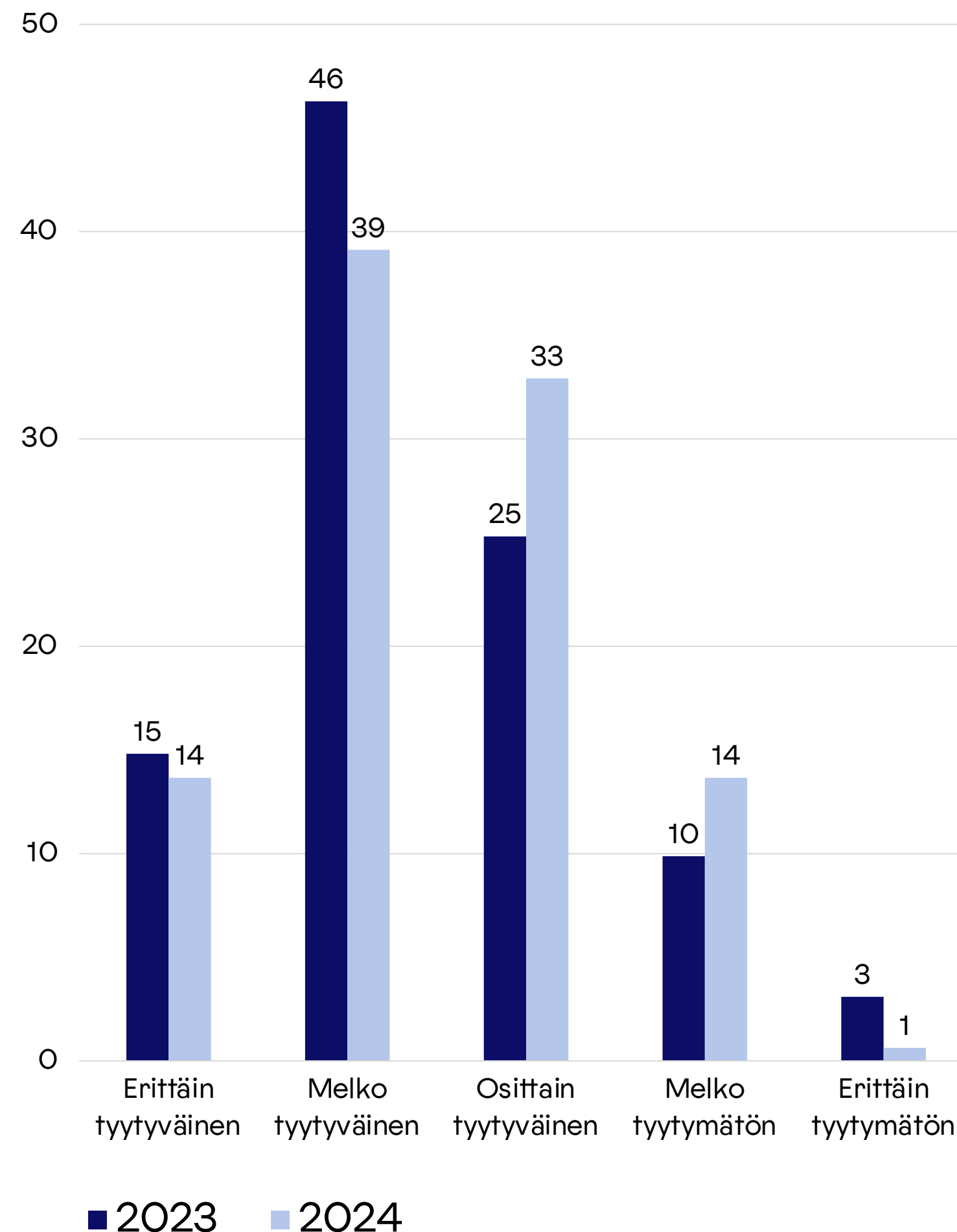
TYÖHÖHYVINVOINTI,
TYÖAIKA &
OSAAMINEN

Työtyytyväisyys laskussa – puutteita johtamisessa

Muotoilualan palkansaajien näkemykset työtyytyväisyydestä ovat heikentyneet hieman edellisestä vuodesta, mutta ovat edelleen pääosin hyvällä tasolla. Yli 90 prosenttia palkansaajista ilmoitti, että he pärjäävät töissä hyvin ja voivat työskennellä riittävän itsenäisesti. Työkollegoita autetaan mielellään onnistumaan tehtävissään, mikä kertoo työntekijöiden hyvästä keskinäisestä työskentelyilmapiiristä. Kehittämistarpeet koskevat esihenkilöiltä saatavan palautteen puutetta, töiden epätasaista jakautumista ja työntekijöiden osaamisen kehittämistä työpaikoilla. Näissä asioissa on kysymys johtamisen puutteesta.

Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen työhösi kokonaisuudessaan?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



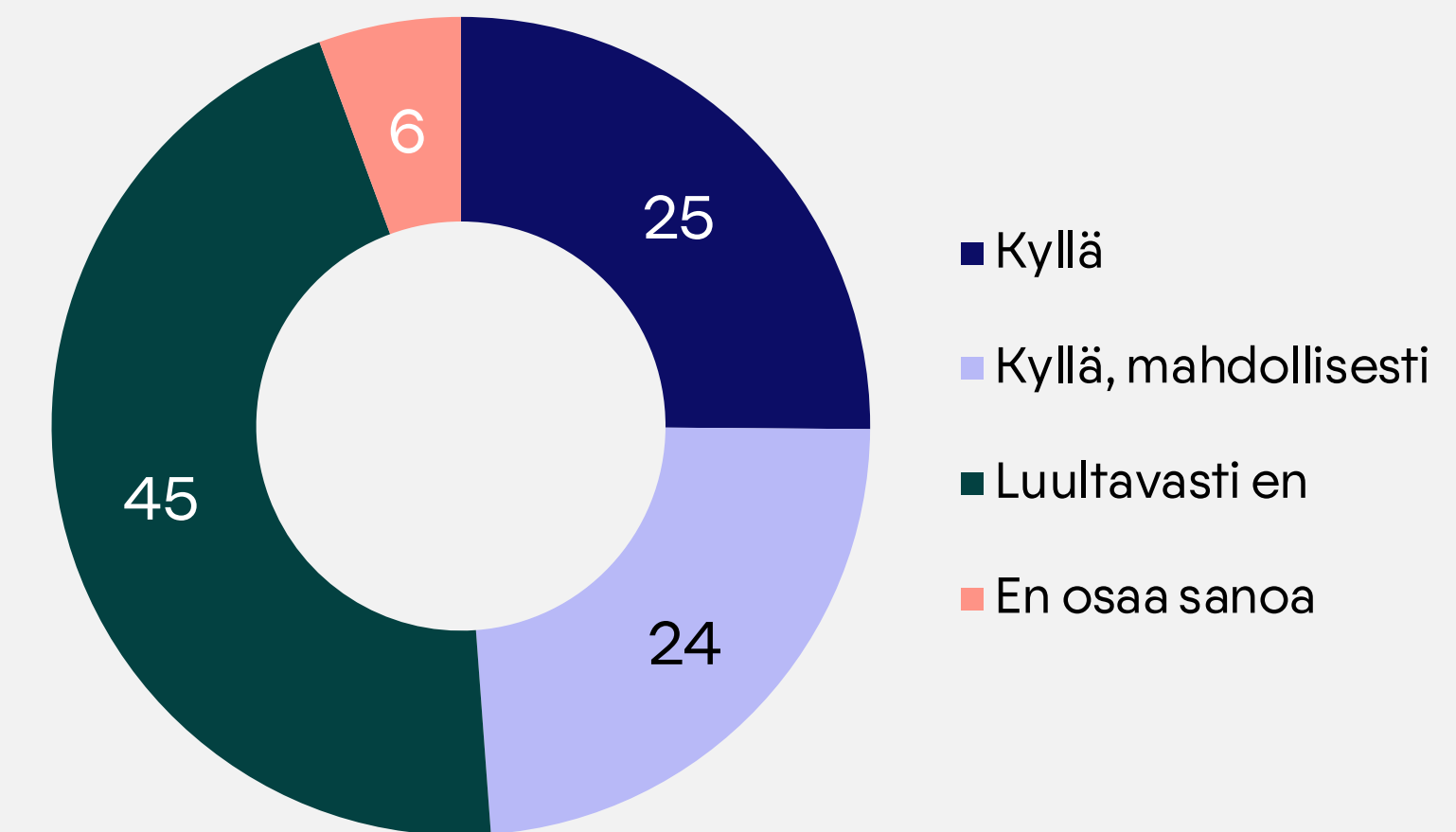
Työpaikan vaihtohalukkuus on lisääntynyt

Työpaikkojen vaihtuvuus on lisääntynyt. Kyselyyn vastanneista palkansaajista 25 prosenttia sanoi vaihtavansa työpaikkaa vuoden 2024 aikana. Vuotta aiemmin vastaava luku oli 15 prosenttia. Lisäksi 24 prosenttia ilmoitti, että työpaikan vaihto on mahdollista.

Syitä työpaikan vaihtoksiin ovat huonot urakehitysmahdollisuudet nykyisessä työpaikassa, työn liika kuormittavuus, työpaikan epävarmuus tai tyytymättömyys nykyisiin työtehtäviin ja palkkaan.

Oletko harkinnut työpaikan vaihtoa seuraavan vuoden (2024) aikana?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



Ihanteellinen työviikko olisi 2,7 tuntia lyhyempi

Ornamon työmarkkinakyselyjen mukaan muotoilualan palkansaajien työviikon pituuden keskiarvo oli 37,2 tuntia ja 16 prosenttia työskentelee vähintään 40 tuntia viikossa.

Ihanteellinen työviikkoaika olisi kuitenkin keskiarvoa 2,7 tuntia lyhyempi, eli 34,5 tuntia. Ihanteellisessa tilanteessa pitkää työviikkoa eli vähintään 41 tuntia viikossa tekevien osuus poistuisi lähes täysin.

Ylityöt lisäävät työviikon pituutta

Loppuvuonna 2023 palkallisia ylityitä oli tehnyt 35 prosenttia palkansaajista ja korvauksetta ylityitä oli tehnyt kaksitoista prosenttia. Ylityitä lisäävät yhteydenotot varsinaisen työajan ulkopuolella, joihin esihenkilöasemassa toimivat joutuvat reagoimaan jo tehtäväkuvansa takia. Myös etätönteon yleistyminen voi hämärtää työ- ja vapaa-ajan välistä rajanvetoa.

Keskimääräinen työaika

37,2 H/VKO

mediaani 38 H/VKO.

Vain 52 prosenttia työmarkkinakyselyyn vastanneista palkansaajista ilmoitti, että he voivat vaikuttaa paljon tai melko paljon työaikojen kokonaispituuteen.

Muotoilijat luottavat omaan osaamiseensa

Kyselyistä ilmenee, että muotoilijat luottavat vahvasti osaamiseensa, tunnistavat kehittämistarpeensa ja uskovat että omalle osaamiselle löytyy kysyntää työmarkkinoilla. Kyselyyn vastanneista palkansaajista 81 prosenttia uskoivat, että heidän kaltaiselleen osaajalle löytyy kysyntää työmarkkinoilla myös tulevaisuudessa. Yhtä suuri osuus koki pystyvänsä hyödyntämään työssään osaamistaan monipuolisesti.

Osaamisen kehittämiseen halutaan panostaa

Kyselyjen mukaan parhaat tavat osaamiseen kehittämiseen ovat työn kautta oppiminen, mikä voi tarkoittaa työnkiertoa, uusiin projekteihin ja toisiin työorganisaatioihin tutustumista. Tähän liittyy vertaisoppiminen työkollegojen kanssa, mikä edellyttää kollegoilta aikaa ja halua jakaa osaamistaan. Sen sijaan työpaikkakohtaisella henkilöstökoulutus, uuden tutkinnon suorittamisella ei ollut kovin suurta kannatusta.

Kuitenkin lähde viidennes ilmoitti, että nykyinen työ ei tarjoa riittävästi kehittymismahdollisuuksia. Lisäksi 34 prosenttia kertoi, että työnantaja ei panosta riittävästi osaamiseen kehittämiseen.

91%

vastaajista kokee pärjäävänsä työssään erittäin tai melko hyvin

Missä asioissa muotoilijat kokevat tarpeen kehittää omaa osaamistaan:

- Uudet digitaaliset työkalut
- Tekoälyn hyödyntäminen
- Fasilitointi
- Johtaminen
- Viestintä

VASTUULLISUUS

Tietosuoja, monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä vastuullisuuden teemoja

Ornamon kyselyjen mukaan vastuullisuuden merkitys näkyy muotoilualan työpaikoilla erityisesti tietosuojaa sekä monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta koskevissa asioissa. Kestävällä kulutuksella ja ekologisuudella on hieman pienempi merkitys.

Yritysvastuuta edistettäisiin kansallisella lainsäädännöllä

Vastuullisuuden osatekijöitä voidaan edistää monin tavoin. Ornamon vuoden 2024 kyselyyn vastanneista palkansaajista 79 prosenttia piti parhaimpana keinona kansallista lainsäädäntöä. Seuraavilla sijoilla olivat toimialakohtaiset sitoumukset ja EU-tason regulaatiot, josta myös Suomen kansalliseen lainsäädäntöön ulotettu kestävyysraportointidirektiivi on hyvä esimerkki. Vähiten vaikuttavimpana pidettiin yritysten tai kuluttajien vapaaehtoisia toimia.

Viisi merkittävää yritysvastuullisuuden teemaa muotoilualan palkansaajien toimialoilla:

1. Tietosuoja
2. Monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus
3. Kestävä kulutus
4. Ihmisoikeudet
5. Kiertotalous

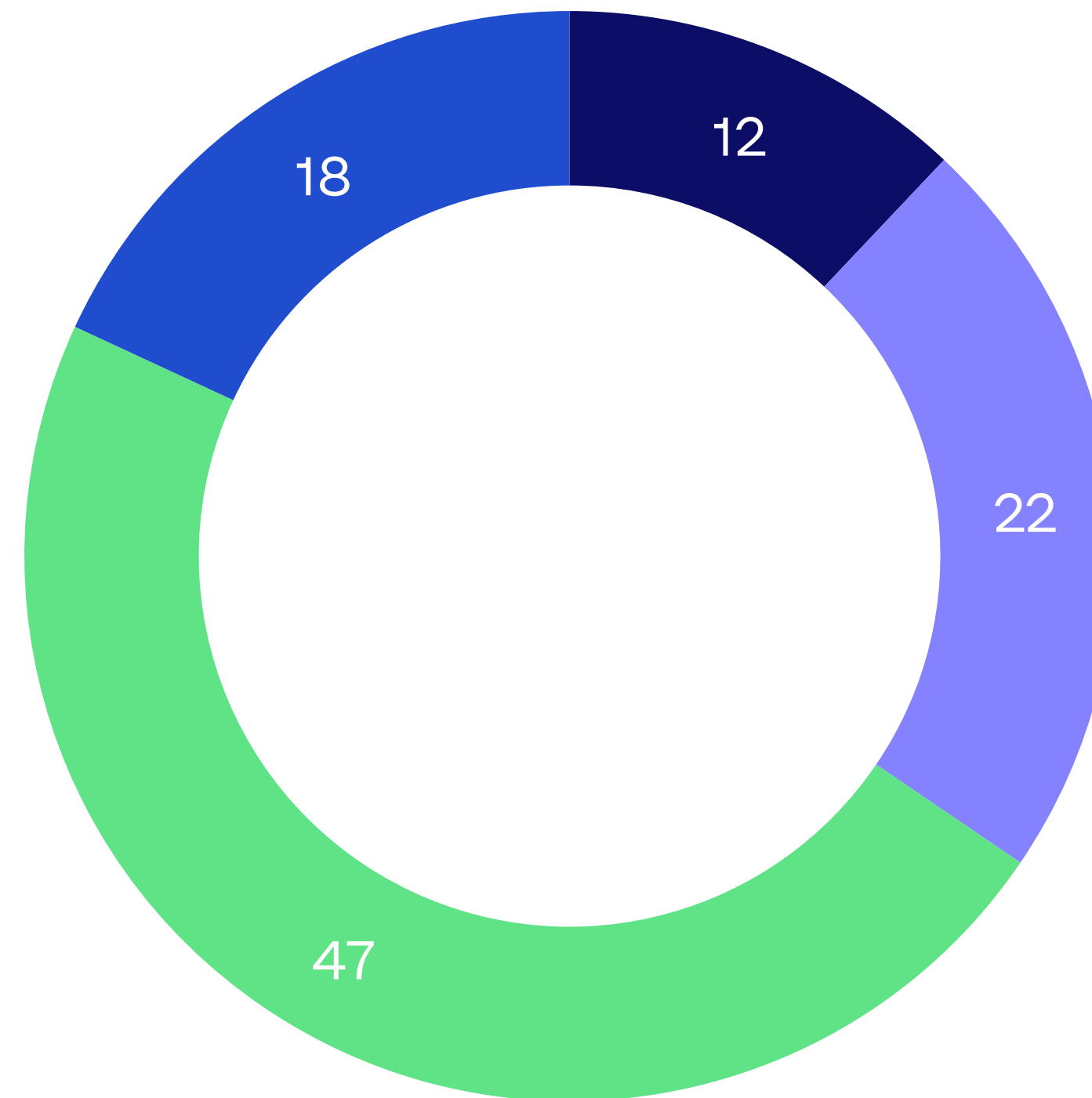
Muotoilijoista valtaosalla on vastuullisuusosaamista

Muotoilualan palkansaajista valtaosalla on ympäristövastuullisuuteen liittyvää osaamista, mutta kaikki eivät ole hyödyntäneet sitä työssään. Vastaaajista 77 prosenttia totesi, että on voinut hyödyntää osaamistaan vastuullisuuden ja ympäristön kestävyys näkökulmista ainakin hieman. Toisaalta 17 prosenttia totesi, ettei heillä ole aiheeseen liittyvää osaamista tai eivät muuten ole pystyneet hyödyntämään kyseistä osaamista.

Myös kestävyysraportointiin liittyvä direktiivi, joka tulee olemaan yksi keskeisistä työnantajien vastuullisuustoimia ohjaavista toimenpiteistä, on vielä melko tuntematon muotoilijoiden keskuudessa. Vain 34 prosenttia vastaaajista kertoi tuntevensa direktiiviä jossain määrin tai hyvin.

Oletko tutustunut EU:n kestävyysraportointia koskevaan direktiiviin?

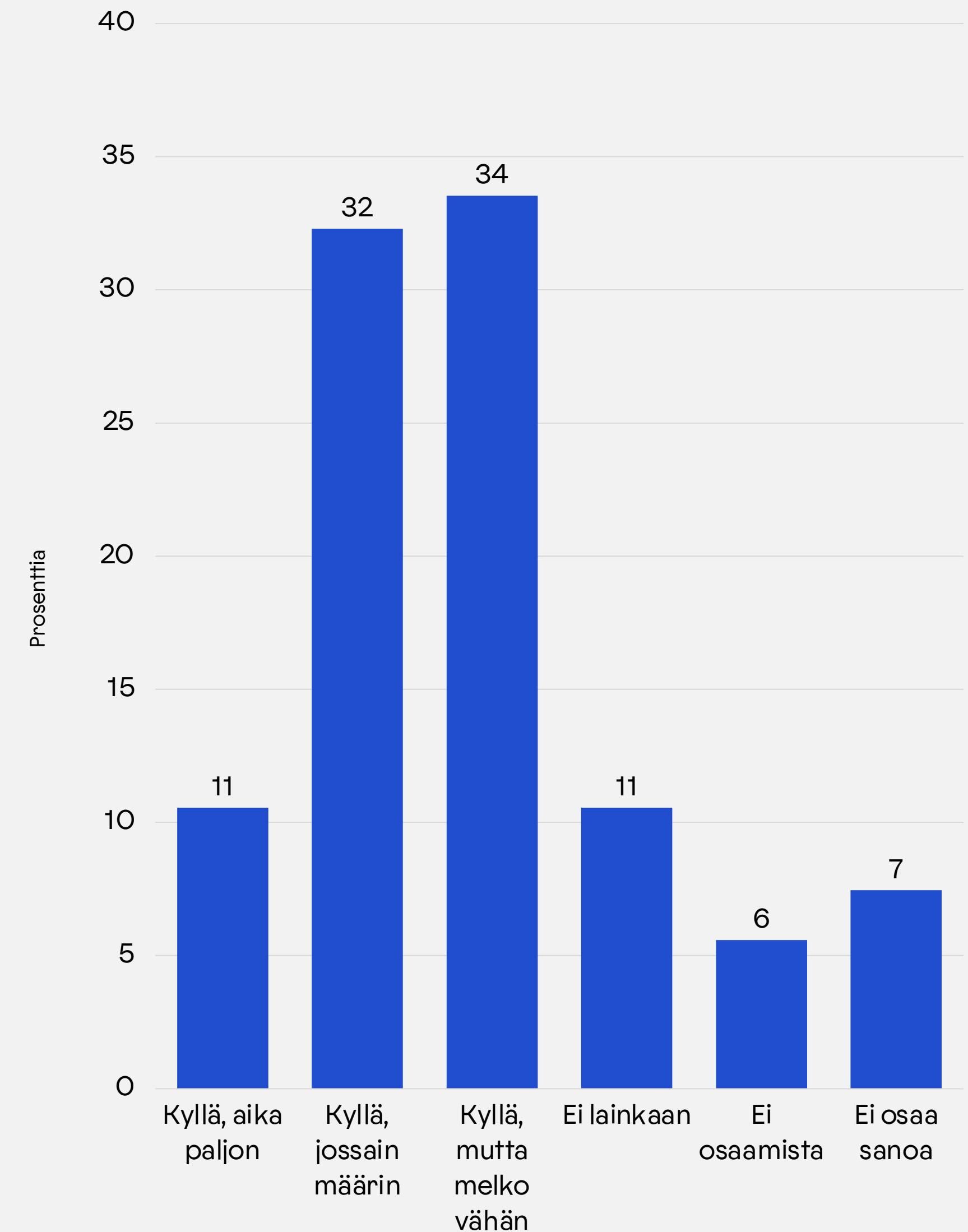
Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024



- Hyvä tuntemus
- Jossain määrin tuttu
- Ei ole tutustunut
- Ei ole koskaan kuullutkaan

Oletko voinut hyödyntää osaamistasi vastuullisuuden ja kestävyys näkökulmista?

Lähde: Ornamon Työmarkkinakysely 2024





ORNAMO

ORNAMO

Ornamo on Suomen suurin monialainen muotoiluyhteisö, joka kasvattaa muotoilijan työn arvoa yhteiskunnassa ja tukee muotoilijoita työssään. Vuonna 1911 perustettuun Ornamoon kuuluu 3 000 jäsentä muotoilun ja taideteollisen taiteen eri alueilta.

Ornamon jäsenet työskentelevät teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, immateriaalisen suunnittelun, digitaalisten sisältöjen, käyttöliittymien, pakkaussuunnittelun sekä palvelumuotoilun ja pelisuunnittelun, taidekäsityön ja taiteen aloilla.